

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет **економіки та менеджменту**

Кафедра **економіки та підприємництва**

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Макроекономіка

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

за спеціальністю **076 «Підприємництво та торгівля»**

на **1 (бакалаврському) рівні вищої освіти**

Суми – 2024

Розробники: () Пилипенко Н.М. доцент, к.е.н., доцент кафедри
 () Пилипенко В.В. професор, к.е.н., професор кафедри

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 5 червня 2024 року №15	
	Завідувач кафедри	 Терешенко С.І. <small>(прямий підпис)</small>

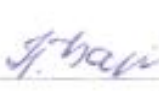
Погоджено:

Гарант освітньої програми (С.В. Башлай)

Декан факультету, де реалізується освітня програма (М.О. Лищенко)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: Ковальова О.М.

Башлай С.В.

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації (Надія Тарасенко)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.06. 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Макроекономіка			
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / 076 «Підприємництво та торгівля»			
5.	Рівень НРК	6			
6.	Семестр та тривалість вивчення	3, 1-15 тиждень			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) денна		Самостійна робота денна	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	74
		46	30	–	
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Пилипенко Надія Миколаївна, доцент кафедри економіки та підприємництва (ауд.№403а корпус економфака)			
10.1	Контактна інформація	050-595-37-40, nadijapilipenko70@gmail.com			
11.	Загальний опис освітнього компонента	В умовах сучасної ринкової економіки в програмі підготовки фахівців економічних спеціальностей дисциплін, однією із базових є макроекономіка, яка вивчає механізм функціонування національної економіки на основі макроекономічних теорій, концепцій, моделей, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою й апробованих економічною практикою. Вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.			
12.	Мета освітнього компонента	розкрити механізм функціонування національної економіки на основі макроекономічних теорій, концепцій, моделей, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою й апробованих економічною практикою			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні мікроекономіки 2. Освітній компонент є основою для курсу «зовнішньоекономічна діяльність підприємства»			
14.	Політика академічної доброчесності	під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, зокрема: - самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених даним силабусом; - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності при виконанні групових завдань, використанні методики досліджень і джерела інформації; списування – завдання не зараховується; використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується; плагіат – завдання не зараховується (якщо унікальність тексту менше 50%).			
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1723			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення макроекономіки студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК	Як оцінюється ДРН
	<p style="text-align: center;">ПРН 1.</p> Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях	
ДРН1: розуміти основні поняття та категорії макроекономічної теорії, а також проблеми, які вона досліджує	x	Тести множинного вибору
ДРН2: розуміти основні макроекономічні проблеми та механізми їх вирішення, а також аналізувати наслідки безробіття та інфляції	x	Тести множинного вибору, ІНДЗ, проєкт
ДРН3: розуміти механізм впливу бюджетно-податкової та кредитно-грошової політики на макроекономічну рівновагу	x	Тести множинного вибору, ІНДЗ, проєкт
ДРН4: розраховувати показники економічної діяльності на макrorівні згідно з системою національних рахунків (СНР)	x	розрахункове завдання
ДРН5: моделювати макроекономічну рівновагу залежно від сукупного попиту і пропозиції	x	
ДРН6: виявляти і оцінювати чинники економічного зростання України та розрахувати основні показники рівня економічного розвитку	x	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
ДРН7: оцінювати наслідки впливу бюджетно-податкової, грошово-кредитної та торгівельної політики за різних режимів валютного регулювання	x	Тести множинного вибору, ІНДЗ, проєкт

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, денна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з		
Тема 1. Предмет, методи та функції макроекономіки 1. Вступ до макроекономіки. 2. Об'єкт, предмет та функції макроекономіки. 3. Методологія макроекономіки, макроекономічні моделі. 4. Двосекторна модель кругообігу продуктів і доходів. 5. Заощадження, інвестиції та фінансові ринки в моделі кругообігу. 6. Роль держави в економічному кругообігу	2	2	6	О (1-4) Д (10-13)
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків 1. Поняття про Систему національних рахунків (СНР). 2. Особливості та принципи розрахунку макроекономічних показників у СНР. 3. Основні макроекономічні показники. Методи розрахунку ВВП. 4. Інші показники СНР. Взаємозв'язок між ними. 5. Номінальний та реальний ВВП. Цінові індекси. ВВП та економічний добробут.	4	4	8	О (1-4) Д (10-13)
Тема 3: Макроекономічна нестабільність: циклічність та безробіття 1. Циклічність як форма економічного розвитку. 2. Види та причини економічних циклів 3. Зайнятість та безробіття: типи безробіття. Закон Оукена. 4. Ринок праці та соціальна політика. Державна політика зайнятості населення.	4	2	6	О (1-4) Д (10-13)
Тема 4: Інфляція та антиінфляційна політика 1. Поняття інфляції, проблеми виміру та чинники. 2. Види інфляції. 3. Соціальні та економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.	2	2	6	О (1-4) Д (10-13)
Тема 5. Сукупний попит та сукупна пропозиція 1. Сукупний попит: цінові та нецінові фактори сукупного попиту. 2. Сукупна пропозиція: кейнсіанський та класичний підхід 3. Цінові та нецінові фактори сукупної пропозиції. 4. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції	4	2	6	О (1-4) Д (10-13)
Тема 6. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги 1. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання.	4	2	6	О (1-4) Д (10-13)

<p>2. Споживання, заощадження та інвестиції. Функція споживання.</p> <p>3. Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест».</p> <p>4. Сутність мультиплікатора. Мультиплікативна зміна ВВП.</p>				
<p>Тема 7. Бюджетно-податкова політика</p> <p>1. Сукупні видатки і потенційний ВВП. Рецесійний та інфляційний розрив.</p> <p>2. Держава в системі макроекономічного регулювання.</p> <p>3. Суть та види бюджетно-податкової політики. Дискреційна та автоматична фіскальна політика. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Крива Лаффера.</p> <p>4. Бюджетні дефіцити та надлишки. Способи фінансування бюджетних дефіцитів.</p>	4	2	6	О (1-4) Д (10-13)
<p>Тема 8. Грошовий ринок та монетарна політика</p> <p>1. Механізм функціонування грошового ринку. Грошові агрегати.</p> <p>2. Попит на гроші, його види.</p> <p>3. Пропозиція грошей і мультиплікативне розширення депозитів.</p> <p>4. Рівновага на грошовому ринку.</p> <p>5. Грошово-кредитне регулювання економіки.</p>	4	2	6	О (1-4) Д (10-13)
<p>Тема 9. Макроекономічна рівновага на товарному та грошовому ринку</p> <p>1. Вступ до моделі IS-LM.</p> <p>2. Ринок товарів і крива IS.</p> <p>3. Грошовий ринок і крива LM.</p> <p>4. Рівновага в моделі IS-LM у короткостроковому періоді.</p>	4	2	6	О (1-2) Д (11-131)
<p>Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності: зовнішньоекономічна політика.</p> <p>1. Джерела міжнародної торгівлі.</p> <p>2. Класичні теорії міжнародної торгівлі.</p> <p>5. Номінальний та реальний обмінний курс.</p> <p>6. Валютний ринок і фактори обмінного курсу.</p> <p>7. Поняття платіжного балансу (ПБ). Взаємозв'язок рахунків ПБ.</p> <p>8. Тарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.</p> <p>9. Нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. Імпортні квоти. Дискримінація імпорту. Антидемпінгові заходи. Експортні субсидії.</p> <p>10. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму.</p>	6	4	6	О (1-4) Д (10,11,13)
<p>Тема 11. Моделі відкритої економіки.</p> <p>1. Макроекономічна рівновага невеликої відкритої економіки. Загальна характеристика моделі Мандела-Флемінга.</p> <p>2. Результати фіскальної, грошової та зовнішньоторговельної політики при плаваючому обмінному курсі.</p> <p>3. Механізм дії фіксованого обмінного курсу на</p>	4	2	6	О (1-4) Д (10,11,13)

економічні процеси.				
Тема 12. Економічне зростання. Модель Р.Солоу. 1. Поняття економічного зростання та його фактори. 2. Базова модель економічного зростання Р.Солоу. 3. Визначення рівноважного стану економіки в моделі Р.Солоу. 4. Норма нагромадження і стан рівноваги. 5. «Золоте правило нагромадження».	4	2	6	О (1-4) Д (10,11,13)
ВСЬОГО	46	30	74	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: розуміти основні поняття та категорії макроекономічної теорії, а також проблеми, які вона досліджує	- Лекції з використанням презентацій та інтерактивних опитувань - Обговорення кейсів у групах - Відео-дискусії	- Вивчення літератури та конспектування - Підготовка до опитувань та тестів - Виконання онлайн-тестів на платформах Moodle або Google Classroom
ДРН2: розуміти основні макроекономічні проблеми та механізми їх вирішення, а також аналізувати наслідки безробіття та інфляції	- Лекції з обговоренням реальних прикладів - Групові дискусії з аналізу макроекономічних проблем	- Аналіз наукових статей - Виконання завдань на платформі Coursera - Підготовка презентацій з аналізу економічних криз
ДРН3: розуміти механізм впливу бюджетно-податкової та кредитно-грошової політики на макроекономічну рівновагу	- Лекції з елементами дискусії - Аналіз випадків (case studies) державної політики - Дебати на тему бюджетно-податкової політики у макроекономічному регулюванні	- Читання наукових статей та монографій - Виконання письмових завдань та есе - Розробка власних кейсів з державної політики
ДРН4: розраховувати показники економічної діяльності на макrorівні згідно з системою національних рахунків (СНР)	- Практичні заняття з використанням математичних моделей - Вирішення задач у малих групах	- Розв'язання домашніх задач - Підготовка аналітичних звітів - Використання онлайн-калькуляторів для розрахунку макроекономічних показників
ДРН5: моделювати макроекономічну рівновагу залежно від сукупного попиту і	- Лекції з використанням	- Аналіз даних з ринків різних країн

пропозиції	інтерактивних опитувань - Обговорення відеоматеріалів (документальні фільми, виступи економістів) - Групові проекти	- Підготовка звітів та презентацій - Виконання онлайн-тестів на платформах Moodle або Google Classroom
ДРН6: виявляти і оцінювати чинники економічного зростання України та розрахувати основні показники рівня економічного розвитку	- Лекції з використанням математичних моделей - Практичні заняття з аналізу економічного зростання - Виконання завдань у малих групах	- Розрахунок показників економічного розвитку - Виконання домашніх завдань - Підготовка аналітичних звітів
ДРН7: оцінювати наслідки впливу бюджетно-податкової, грошово-кредитної та торгівельної політики за різних режимів валютного регулювання	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань, підготовка есе

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Проект	10 / 10%	До 8 тижня
2.	ІНДЗ	20 / 20%	До 13 тижня
3.	Тестування (модуль 1)	20 / 20%	7й тиждень
4.	Тестування (модуль 2)	20 / 20%	14й тиждень
5.	Іспит (письмова відповідь на відкриті питання та виконання практично-розрахункового завдання)	30 / 30%	За графіком сесії

5.1.2. Критерії оцінювання

ІНДЗ	Компонент	Незадовільно		Задовільно		Добре		Відмінно
		<7 балів	8-10 балів	11-12 балів	13-14 балів	15-16 балів	17-18 балів	19-20 балів
	Розуміння	Повне незрозуміння теми.	Дуже обмежене розуміння основних концептів. Не в змозі адекватно викласти навіть базові ідеї.	Поверхневе розуміння без глибокого аналізу.	Адекватне розуміння з окремими деталями.	Добре розуміння з ясністю основних ідей.	Дуже хороше розуміння з критичним аналізом.	Відмінне глибоке розуміння з повним охопленням теми.
	Аналіз	Відсутність будь-якого аналізу. Не використовується жодне джерело.	Елементарний аналіз без спроб зв'язати з джерелами.	Недостатній аналіз, але з деякими валідними спостереженнями.	Поверхневий аналіз з деякими оригінальними міркуваннями.	Достатній аналіз з використанням відповідних джерел.	Детальний аналіз з глибоким розумінням.	Високоякісний критичний аналіз з інноваційними ідеями.
	Аргументація	Відсутність аргументації. Немає	Дуже слабка аргументація. Ідеї не	Поверхнева аргументація, але	Чіткі аргументи, але з	Міцні аргументи з доброю	Дуже сильні, переконливі	Виняткові аргументи з високим

		структури або зв'язку між ідеями.	обґрунтовані і погано викладені.	достатньо для розуміння основних пунктів.	обмеженою переконливістю.	структурою.	і аргументи з критичним підходом.	рівнем оригінальності.
	Оформлення	Грубі порушення академічних стандартів. Текст важко читати через численні помилки.	Значні порушення академічних стандартів. Багато помилок, що ускладнюють розуміння.	Допускаються помилки, але текст зрозумілий.	Незначні помилки, добра структура.	Дуже добре оформлення з мінімальним і помилками.	Майже ідеальне оформлення.	Перфектне оформлення без помилок.
Проект		<i>0 балів</i>	<i>1-2 бали</i>	<i>3-4 балів</i>	<i>5-6 балів</i>	<i>7-8 балів</i>	<i>9 балів</i>	<i>10 балів</i>
	Проект відсутній	Проект не містить аналізу та містить значні помилки у використанні даних. Відсутність зв'язку з основними економічними і теоріями та концепціями.	Проект демонструє обмежений аналіз з численними помилками у використанні даних і слабким зв'язком з економічними концепціями.	Проект містить аналіз основних показників, але аналіз є поверховим з обмеженою глибиною і використанням джерел.	Проект включає вичерпний аналіз з правильним використанням даних. Є зв'язок з основними економічними і теоріями, але аналіз може бути більш глибоким.	Проект показує глибокий аналіз з чітким зв'язком з економічними теоріями. Використання даних є точним та ретельним. Містить критичне осмислення показників.	Проект демонструє винятковий аналіз з глибоким розумінням економічних показників і їх впливу на розвиток. Висока оригінальність ідей та інноваційний підхід.	
Тестування	<i>Кількість балів визначається кількістю правильних відповідей</i>							
Іспит	<15 балів	15-24 балів	25-29 балів	30 балів				
	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, не виконано практичне завдання	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, виконано практичне завдання із несуттєвими помилками	Всі вимоги виконані до завдання	Всі вимоги виконані до завдання, власна думка				

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожної теми, модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Виконання завдань в Learnings App	По закінченню відповідної теми
4	Письмовий зворотний зв'язок на есе	Протягом 1 тижня після виконання
5	Складання ментальних карт (Mind Map)	По закінченню відповідної теми
6	Письмовий зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІНДЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	
82-89	добре	

75-81		зараховано
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Макроекономіка: підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. – 2-ге вид., переробл. – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 307 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86041/3/Makarenko.pdf>
2. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / Укладачі: проф. Малий І.Й., проф. Радіонова І.Ф., доц. Куценко Т.Ф., доц. Федірко Н.В. та ін. К.: КНЕУ, 2017. 200 с. Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/kmdu%20fetau/2017/Macro_e-lectures_2017_.pdf
3. Посилкіна О. В., Баєва О. І. Макроекономіка. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Х.: НФаУ, 2018. 227 с. <https://cutt.ly/Rn7qdwq>
4. Панчишин С. М. Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету освітньої програми «Міжнародна економіка» / Вид. 10-е, перероб. та доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 118 с. https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Macroeconomics-Metod-Panchyshyn_SM_2020.pdf

6.1.2. Методичне забезпечення

5. Пилипенко Н.М. Макроекономіка: Конспект лекцій для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування» / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2023. 112с.
6. Пилипенко Н.М., Пилипенко В.В. Макроекономіка: методичні вказівки для проведення практичних занять для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування» / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2023 – 56с.
7. Пилипенко Н.М., Пилипенко В.В. Макроекономіка: методичні вказівки для самостійної роботи для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня

вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування» / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2023 – 43с.

8. Пилипенко Н.М., Пилипенко В.В. Макроекономіка: методичні вказівки по виконанню ІНДЗ (до виконання індивідуальних завдань, розрахункових робіт, графічних робіт) / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2021 – 30с.
9. Е-курс «Макроекономіка». URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1723>

6.2. Додаткові джерела

10. Макроекономіка: навч. посіб. / за ред. проф. С. І. Архієреєва. Х: Видавництво Іванченка І.С., 2019. 216 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/d4945429-9a8c-4c41-a543-7d460fa4c9f4/content>
11. Макроекономіка та мікроекономіка: практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. Для студ. денної та заочної форм навчання першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: М. В. Шашина. Електронні текстові дані (1 файл: 222 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 88 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/48512/1/Makro_mikro_praktykum.pdf
12. Макроекономіка: базовий курс [Електронний ресурс] : навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] К. : КНЕУ, 2016. 254 с. https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/kmdu%20fetau/Publications/PosD196bnik_52012817_0329.pdf

6.3. Програмне забезпечення

Стандартні пакети прикладних програм MS Office

6.4. Інформаційні ресурси:

13. Офіційний веб-портал Державної служби статистики України/ URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України». URL: <http://ief.org.ua/>
15. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
16. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
18. Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу: <https://www.ibser.org.ua/>
19. Офіційний сайт Інституту трансформації суспільства (провідний недержавний науково-аналітичний центр України). URL: <http://ist.osp-ua.info/>
20. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
21. Веб-сайт статистичного агентства Eurostat Європейського союзу – найважливіша постійно оновлювана інформація з усіх галузей економіки та

соціального життя 27 країн – членів Європейського союзу. URL:
<https://ec.europa.eu/eurostat>